Name		Roll Number:	

INDIAN SCHOOL MUSCAT
MIDDLE SECTION
ANNUAL EXAMINATION 2019-20

SANSKRIT – THIRD LANGUAGE Code: MYSN311

SET- B

CLASS: VII **Time Allotted: 2 Hrs**

27.02.2020 **ANSWER KEY** **Max .Marks: 80**

MARKS OBTAINED:

खण्डः -क

1. **अधोलिखित पठित नाट्यांशम् पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत**

सौम्यः मातः! भवती किं पचति?

माता सौम्य ! अहं मिष्टान्नानि स्वादिष्टव्यञ्जनानि च पचामि। त्वं कुत्र अगच्छः?

सौम्यः अहं जनकेन सह आपणात् नूतनवस्त्राणि,दीपान्, मोमवर्तिकाः च आनेतुं अगच्छम्। श्वः दीपोत्सवः भविष्यति। सर्वत्र सुन्दराःआपणाःशोभनानि च भवनानि सन्ति। अहमपि स्वगृहं भूषयिष्यामि।मातः! श्रेया कुत्र अस्ति?

माता श्रेया अग्रजेन सह गहं स्वच्छं करोति।

सौम्यः अहमपि ताभ्यां सह नवमूर्तिभिः,सुन्दरैः चित्रैः,रङ्गवल्या सज्जा सामग्रीभिश्च गृहं भूषयिष्यामि।

I.एकपदेन उत्तरत 4X1/2=2

(i) माता किं पचति? **मिष्टान्नानि**

(ii) सौम्यः केन सह आपणम् अगच्छत् ? **जनकेन**

(iii) श्वः किं भविष्यति ? **दीपोत्सवः**

(iv) माता कं प्रति वदति ? **सौम्यः**

II.<u>एकवाक्येन उत्तरत</u> 1X2=2

1.सर्वत्र कानि सन्ति**?**

सर्वत्र सुन्दराःआपणाःशोभनानि च भवनानि सन्ति।

III.<u>यथा निर्देशानुसारं लिखत</u> 4X1/2=2

(i) **अगच्छम्** - अत्र लकारः किम्**? लङ् लकारः**

(ii) **अनुजः** – पदस्य विलोमपदं किम्**? अग्रजः**

(iii) **शोभनानि भवनानि** -पदस्य विशेषणपदं किमस्ति**? शोभनानि**

(iv) **चित्रैः** – का विभक्तिः **? तृतीया**

2. **<u>अधोलिखित नाट्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत</u>**

अध्यापकः शोभनम् । एवमेव चत्वारः उपवेदाः सन्ति यथा आयुर्वेदः,धनुर्वेदः,सामवेदः,अर्थशास्त्रं च । उपवेदेषु प्रथमः आयुर्वेदः मनुष्याणां स्वास्थ्यलाभाय सर्वोत्तमः हेतुः अस्ति।

अश्वितः आयुर्वेदस्य आरम्भः कदा अभवत् ?

अध्यापकः श्रुणु तावत्,अनन्तकालात् देवाः ऋषयः च आयुर्वेदस्य प्रचारं अकुर्वन् । मनुष्यलोके तु धन्वन्तरिः अस्य प्रथमः प्रचारकः मन्यते । तदन्तरं चरक-सुश्रुत-वाग्भट्टादयः-आयुर्वेदस्य प्रसिद्धाः आचार्याः अभवन् । तेषां कथनं च –" आयुर्वेदस्य नियमानां पालनेन मानवः सुखेन शतवर्षाणि यावत् स्वस्थं जीवनं यापयति।'

I.<u>एकपदेन उत्तरत</u> 4X1/2=2

(i) कति उपवेदाः सन्ति**? चत्वारः**

(ii) मनुष्यलोके कः अस्य प्रथमः प्रचारकः मन्यते **? धन्वन्तरिः**

(iii) मानवः सुखेन कति वर्षाणि यावत् स्वस्थं जीवनं यापयति **?**

शतवर्षाणि

(iv) आयुर्वेदस्य प्रसिद्धाः आचार्याः के अभवन्? **तदन्तरं चरक-सुश्रुत-वाग्भट्टादयः-आयुर्वेदस्य प्रसिद्धाः आचार्याः अभवन्** any one

II.एकवाक्येन उत्तरत 1X2=2

(i) उपवेदानाम् नामानि कानि? **एवमेव चत्वारः उपवेदाः सन्ति यथा आयुर्वेदः,धनुर्वेदः,गान्धर्ववेदः,अर्थशास्त्रं च**

III.यथा निर्देशानुसारं लिखत 4X1/2=2

(i) **अकुर्वन्** -अत्र लकारः किम् ? **लङ्लकारः**

(ii) **मुनयः** – पदस्य पर्यायपदं किम्? **ऋषयः**

(iii) **प्रथमः प्रचारकः** -अत्र विशेषणपदं किमस्ति? **प्रथमः**

(iv)**तेषाम्** –अत्र का विभक्तिः ? **षष्टिविभक्तिः**

3. **अधोलिखित संस्कृतपदानां आंगलार्थं लिखत** 5X1=5

(i)प्रतिवेशी **neighbour** (ii) आमलकम् **amla** (iii) शिरस्त्राणम् **helmet** (iv) प्रसिद्धः **famous** (v)आपणात् **from shop**

4. **मञ्जूषातः रिक्तस्थान पूर्तिः क्रियताम्** 1X3=3

(शान्तिभङ्गम्,पथ्यपालनेन,स्फोटकाः)

(i) मनुष्यः **पथ्यपालनेन** सर्वथा स्वस्थः भवति।

(ii)कपोतः **शान्तिभङ्गम्** न इच्छति।

(iii) **स्फोटकाः** हानिकारकाःभवन्ति।

5. **विलोमपदानि लिखत** 5X1=5

(i)सुखम् **दुखम्** (ii) दीर्घायुः **अल्पायुः** (iii)शान्तिः **अशान्तिः**
(iv) अधिकम् **न्यूनम्** (v) उचितम् **अनुचितम्**

6. **पर्यायपदानि लिखत** 5X1=5

(i) परन्तु **किन्तु** (ii) इच्छति **वांछति** (iii) उत्सवः **पर्व** (iv) स्पर्धा **प्रतियोगिता** (v) राजा **नृपः**

7. **अधोलिखित रेखाङ्कितपदानां कोष्ठकात् उचित प्रश्ननिर्माणं कुरुत** 5X1=5

(केन, कुत्र, कः,कानि,कस्याम्)

(i) माता व्यञ्जनानि पचति। **कानि**

(ii) सौम्यः **आपणम्** गच्छति । **कुत्र**

(iii) श्रेया **अग्रजेन** सह गृहम् भूषयति । **केन**

(iv) **बालः** नूतनवस्त्रम् धारयति । **कः**

(v) नृपः **आसन्दिकायां** उपविशति । **कस्याम्**

खण्डः-ख

8. **संस्कृतभाषायां अनुवादं कुरुत** 5X1=5

(i) My father is going to office.**मम पिता कार्यालयम् गच्छति**

(ii) This is a book.**इदम् पुस्तकम् अस्ति**

(iii) We both cook. **आवाम् पचावः**

(iv) A boy writes with pen. **बालकः कलमेन लिखति**

(v) Radha is running in the garden.**राधा उद्याने क्रीडति**

9. **अधोदत्तचित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषां उपयुज्य पञ्च संस्कृत वाक्यानि लिखत** 5X1=5

(उद्यानस्य,केचन, क्रीडन्ति, उद्याने,वृक्षाः,भ्रमणम्, मालाकारः,प्रसन्नाः,वृक्षाः, पुष्पाणि,बालकाः)

(छात्राः स्वेच्छयापंचसंस्कृत वाक्यानि लिखन्ति)

खण्डः-ग

10. **अधोलिखित संख्यानां नामानि संस्कृत भाषायां लिखत** 1X5=5

(i) 56 **षट्पंचाशत्** (ii) 48 **अष्टचत्वारिंशत्** (iii) 59 **नवपंचाशत्**

(iv) 43 **त्रयश्चत्वारिंशत्** (v) 60 **षष्टिः**

11. **मञ्जूषातः उचित अव्ययपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत** 5X1=5

(कुत्र, एव, च,नीचैः. श्वः)

(i) रामः सीता **च** वार्तालापं कुरुतः ।

(ii) **श्वः** विद्यालये परीक्षा भविष्यति ।

(iii) बालः दुग्धम् **एव** पिबति।

(iv) त्वं **कुत्र,**भ्रमसि? ।

(v)जलम् **नीचैः** पतति।

12. **<u>प्रदत्त विकलपेभ्यः उचित धातुरूपं चित्वा रिक्तस्थान पूर्तिः क्रियताम्</u>** 5X1=5

(i)बालकाः पुस्तकानि -----------। (नय्,लोट्)

(अ) नयतु (आ)नयताम् (इ) **नयन्तु**

(ii)युवाम् भोजनं समये--------------- । (खाद्,लोट्)

(अ) खादत (आ) **खादतम्** (इ) खाद

(iii) पुष्पाणि वृक्षात् -------------- । (पत्, लोट्)

(अ)पततु (आ) पतताम् (इ) **पतन्तु**

(iv)अहम् श्वःपरीक्षां --------------। (लिख्, लोट्))

(अ)**लिखानि** **(**आ) लिखाव (इ) लिखाम

(v) महिला भोजनं --------------। (पच्,लङ्)

(अ) पचन्तु (आ) पचताम् (इ) **पचतु**

13. **<u>प्रदत्त विकलपेभ्यः उचित शब्दरूपं चित्वा रिक्तस्थान पूर्तिः क्रियताम्</u>** 6X1=6

(i) ---------------- बालकः अस्ति । (तत्)

(अ) ते (आ) ताः (इ) **सः**

(ii) जनाः----------------कार्यम् कुर्वन्ति । (मतिः)

(अ) **मत्या** (आ) मतिः (इ) मतिम्

(iii)------------- नाम रामः अस्ति। (तद्)

(अ) सः (आ) ते (इ) **तस्य**

(iv)------------- स्नानं कुर्वन्ति। (नदी)

(अ)नद्याः (आ) **नद्याम्** (इ) नदीः

(v) ------------ कक्षायाम् चत्वारिंशत् छात्राः पठन्ति। (तत्)

(अ) तस्य (आ) तस्याः (इ) **तस्याम्**

(vi) भारते अनेके ------------ सन्ति। (नदी)

(अ) नदी (आ) नद्यौ (इ) **नद्यः**

14. **<u>अधोलिखित पदानां प्रकृति-प्रत्ययं संयोज्य विभज्य वा लिखत</u>** 4X1=4

(i) गम्+ तुमुन् **गन्तुम्** (ii) ज्ञात्वा ज्ञा क्त्वा (iii) कृ+तुमुन् कर्तुम् (iv) लिख्+ क्त्वा **लिखित्वा**

.

<u>खण्डः-घ</u>

15. **<u>अधोलिखित अपठित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत</u>**

विद्यायाः विचित्रः महिमा वर्तते। विद्याधनं सर्वधनप्रधानं अस्ति। इदं व्ययकृतं अपि क्षीणं न भवति व्यये कृते विद्यायाः वृद्धिः एव भवति। विद्वांसः अपूर्वं सुखं लभन्ते। विद्या विनयं ददाति। विनयात् जनः पात्रताम्,ततः च धनं धर्मं सुखमपि च प्राप्नोति। विद्वांसः तु परदेशेषु अपि सम्मानं लभन्ते। विद्याहीनः नरः पशुतुल्यः भवति। अतः आत्मकल्याणाय परेषां च हिताय नरैः विद्याभ्यासः करणीयः॥

I.<u>एकपदेन उत्तरत</u> 4X1=4

(i) किं सर्वधनप्रधानं अस्ति? **विद्याधनं**

(ii) विद्वांसः कीदृशं सुखं लभन्ते ? **अपूर्वं**

(iii) विद्या किं ददाति? **विनयं**

(iv) विद्याहीनः नरः कीदृशः भवति? **पशुतुल्यः**

II.<u>एकवाक्येन उत्तरत</u> 2X2=4

(i)विनयात् जनः किं किं प्राप्नोति ?

विनयात् जनः पात्रताम्,ततः च धनं धर्मं सुखमपि च प्राप्नोति।

(ii) विद्याभ्यासः किमर्थं करणीयः?

आत्मकल्याणाय परेषां च हिताय नरैः विद्याभ्यासः करणीयः॥

III.<u>यथा निर्देशानुसारं लिखत</u> 4X1/2=2

(i)**हिताय-** का विभक्तिः **? चतुर्थी विभक्तिः**

(ii) **अस्ति–** पदस्य कः लकारः? **लट्लकारः**

(iii) **सुखम्-** पदस्य विलोम पदं किम्? **दुखम्**

(iv) **अपूर्वं सुखं** –अत्र किं विशेषणपदं अस्ति?_**अपूर्वं**